

CARU COMMV. Torhoutsesteenweg 2A/0502 8400 OOSTENDE



VORMINGEN

FORMATIONS

CONSULTANCY

[info@caru-commv.be](mailto:info@caru-commv.be)

<https://www.caru-commv.be>

## **CARU OVERHEIDSOPDRACHTEN 2023**

### **NIEUWSBRIEF JUNI 2023**

#### **NIEUWSBERICHTEN UIT EIGEN HUIS**

- HANDBOEK MASTERCLASS 2023 VIJF JAAR PRAKTIJKTOEPASSING WOO
- TWEDE STUDIEDAG VIJF JAAR WOO SELECTIE EN GUNNING
- WEBSITE <https://www.caru-commv.be>
- MAATSCHAPPELIJKE ZETEL CARU

#### **WETGEVING**

**KB 7 APRIL 2023. AANVAARDE FACTUUR NU OOK IN DE SECTOR VEILIGHEID EN DEFENSIE**

#### **RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VAN JUSTITIE**

- PREJUDICIELE VRAAG BETEKENT NIET AUTOMATISCH EEN SCHORSING VAN DE VOLLEDIGE PROCEDURE

#### **RECHTSPRAAK RAAD VAN STATE**

- SUBSTANTIELE ONREGELMATIGHEID WEGENS GEVRAAGDE INVESTERING AAN AANBESTEDER LEIDT TOT ONVERGELIJKBARE OFFERTES – MOGELIJKHEID VRAAG TOT REGULATISATIE IS GEEN VERPLICHTING BIJ EUROPESE
- OOK PRIJSONDERZOEK MOET GEBEUREN MET DE NODIGE PRIJSANALYSE

#### **INFO VARIA :**

- INDEXCIJFER CONSUMPTIE MEI 2023
- VERWIJLINTRESTEN OVERHEIDSOPDRACHTEN
- OMZENBRIEF DUURZAME VOERTUIGEN (federale AO verplicht, andere AO aanbeveling)

#### **ONS OPLEIDINGSAANBOD :**

- OVERZICHT VAN INTERNE OPLEIDINGSMOGELIJKHEDEN

#### **LAATSTE EXEMPLAREN**

**HANDBOEK VORIGE STUDIEDAG “ADMINISTRATIEF EENVOUDIGER STRUCTUREN VOOR HET AANKOOPPROCES VIA INTERNE DELEGATIE ”**

*Ed. 06/2023 VEWA Copyright © 2023 Alle rechten voorbehouden*

**PROF RUDI CLAEYS**

## NIEUWS UIT EIGEN HUIS

## HANDBOEK MASTERCLASS 2023 VIJF JAAR PRAKTIJKERVARING WOO NU OOK VOOR IEDEREEN BESCHIKBAAR

Voor wie de Masterclass wegens omstandigheden niet kon bijwonen, stellen we graag het begeleidend handboek ter beschikking. (250 blz ingebonden)

Je kan het tegen de forfaitaire prijs van 50,00 € (verzending inbegrepen) bestellen via een mail aan [rudiclaeys@telenet.be](mailto:rudiclaeys@telenet.be) met vermelding van verzend en facturatieadres

Inhoud :

### SESSIE 1 AANSPRAKELIJKHEID BESTUURDERS EN MANDATARISSEN

<b>1. BESTUURDERSAANSPRAKELIJKHEID</b> .....	5
1.1 Algemeen principe: bestuurder is niet persoonlijk aansprakelijk .....	5
1.2 Persoonlijke aansprakelijkheid bestuurder van de vzw .....	8
1.3 Interne Aansprakelijkheid .....	12
1.4 Externe Aansprakelijkheid .....	19
1.5 Strafrechtelijke Aansprakelijkheid.....	23
1.6 Aansprakelijkheid Voor Fiscale En Sociale Schulden van de VZW .....	24
<b>2. AANSPRAKELIJKHEID MANDATARISSEN</b> .....	28
2.1 wettelijke basis.....	29
interne en externe aansprakelijkheid.....	33
2.3. Strafrechtelijke aansprakelijkheid van burgemeester en schepenen .....	36
2.4. Aangepaste wettelijk verplichte verzekering voor de mandataris: .....	40
2.5. AANDACHTSPUNTEN VOOR ALLE BESTUURDERS EN MANDATARISSEN.....	47
<b>3. BEVOEGDHEDEN BIJ OVERHEIDSOPDRACHTEN</b> .....	53
3.1 BEVOEGDHEDEN BIJ DE LOKALE BESTUREN.....	53
3.2 DE BEVOEGDHEDEN BINNEN DE VZW .....	64
<b>4. SPECIFIEKE TOEPASSING: DE LEIDEND AMBTENAAR EN ZIJN AANSPRAKELIJKHEID</b> ....	77
4.1 BEGRIPPEN, WETTELIJKE BASIS, TAKENPAKKETEN MANDAAT .....	77
4.2 DE INTERNE AANSPRAKELIJKHEID VAN DE LEIDEND AMBTENAAR: .....	79
4.3 DE EXTERNE AANSPRAKELIJKHEID VAN DE LEIDEND AMBTENAAR: .....	82
4.4 UITWERKING VAN DEZE AANSPRAKELIJKHEID .....	82
4.5 RECHTSPRAAK EN RECHTSLEER .....	85
4.6 HET CORRELATIEF OP DE LEIDEND AMBTENAAR Gemachtigde van de aannemer 75§2) 87	
4.7 VERTOLKING VAN DE PRINCIPES IN AANGEPASTE BESTEKCLAUSULES .....	88

## SESSIE 2 VERPLICHTE RAMING EN BEKENDMAKING

1. <i>BIJ DE RAMING TE HANTEREN PRINCIPES</i> .....	92
1.1 PROBLEMATIEK VAN DE HOMOGENE PRODUCTEN BIJ DE RAMING VAN DE WAARDE VAN EEN OPDRACHT .....	93
2. <i>VERPLICHTE RAMING VAN DE WAARDE</i> .....	95
2.1 HET TIJDSTIP VAN DE RAMING.....	95
2.2 DE KEUZE VAN DE BEREKENINGSMETHODE .....	97
2.3 DE BEREKENINGSWAARDE.....	98
2.4 AFZONDERLIJKE OPERATIONELE EENHEDEN.....	98
2.5 SPECIFIEK OPDRACHTEN VOOR WERKEN .....	99
2.6 SPECIFIEK OPDRACHTEN VOOR LEVERINGEN .....	99
2.7 SPECIFIEK OPDRACHTEN VOOR DIENSTEN .....	100
2.8 VERPLICHTE VOORAFGAANDE MELDING.....	101
3. <i>WAT BIJ Overschrijding van dit geraamd maximum na het arrest HvJ EU 17 juni 2021 C-23/20</i> .....	104
4. <i>ADVIES VAN DE COMMISSIE OVERHEIDSOPDRACHTEN NA DIT ARREST</i> .....	106
5. <i>RELEVANTE RECHTSpraak</i> .....	108
6. <i>SPONSORING BIJ OVERHEIDSOPDRACHT</i> .....	112
6.1 <i>BEGRIp</i> .....	112
6.2 <i>PRINCIPES</i> .....	113
6.3 <i>DUIDING VIA HET BESTUURSDECREET 07/12/2018</i> .....	114
6.4 <i>OPDRACHT TEN BEZWARENDE TITEL IS NIET NOODZAKELIJK TEGEN FINANCIËLE VERGOEDING EN HIERBIJ IS EEN NULPRIJS EEN ABNORMALE PRIJS EN MOET DE VRAAG NAAR RECHTVAARDIGING GESTELD WORDEN. ARREST EHvJ (Vierde kamer) 10 september 2020</i> .....	115
6.5 <i>CONCLUSIE</i> .....	118

## SESSIE 3 VERPLICHT PRIJSNAZICHT EN ABNORMALE PRIJZEN

<i>INLEIDING</i> .....	124
1. <i>ALGEMEEN PRIJSONDERZOEK EN BIJZONDER ONDERZOEK NAAR ABNORMALE PRIJZEN</i> 130	
1.1 HET ALGEMEEN PRIJS EN KOSTENONDERZOEK .....	130
1.2 DE PROCEDURE BIJ VASTSTELLING VAN ABNORMALE PRIJZEN .....	131
2. <i>PRIJS-ONDERZOEK</i> .....	132
3. <i>BEGRIp ABNORMALE PRIJS EN ONAANVAARBARE PRIJS</i> .....	134
4. <i>PRIJSONDERZOEK</i> .....	135
5. <i>PRIJSHERZIENING</i> .....	180
5.1 ALGEMENE REGELS .....	180
5.2 HERZIENING TIJDENS DE UITVOERING .....	183
5.3 PRIJSHERZIENINGSCLAUSULES.....	183
5.4 CONCLUSIE.....	186
6. <i>DE PROCEDURE VOOR HERZIENING TIJDENS DE UITVOERING</i> .....	187
6.1 FASE 1: KENNISGEVING (ZIE ART. 38/14 ET 38/15 KB AUR) .....	187
6.2 FASE 2: BECIJFERDE RECHTVAARDIGING (ZIE ART. 38/16 KB AUR) .....	188
7. <i>KWANTITATIEVE BENADERING: forfaitaire of vermoedelijke hoeveelheden</i> .....	191

7.1 VERBETERINGEN VAN DE VERMOEDELIJKE HOEVEELHEDEN VAN DE MEETSTAAT IN OFFERTE .....	191
7.2 AANPASSING VERMOEDELIJKE HOEVEELHEDEN NAAR AFREKENING .....	192
7.3 VERBETERING BIJ FORFAITAIRE OPGAVE IN DE MEETSTAAT? .....	193
7.4 AANPASSINGEN FORFAITAIRE HOEVEELHEDEN NAAR AFREKENING .....	193
7.5 CONCLUSIE.....	194
<i>AANGEPASTE AANBEVELINGEN VAN DE KANSELARIJ BETREFFENDE</i>	
8.1 LOPENDE OPDRACHTEN .....	194
4.2. TOEKOMSTIGE OPDRACHTEN.....	203

## VIERDE SESSIE MAATREGELLEN BIJ ONDERAANNEMING

<i>1. INLEIDING DEFINITIES EN ALGEMENE PRINCIPES.....</i>	<i>205</i>
<i>2. VORMEN VAN ONDERAANNEMING .....</i>	<i>210</i>
2.1 ONDERAANNEMING MET BEROEP OP DE DRAAGKRACHT .....	211
2.2 ONDERAANNEMING ZONDER BEROEP OP DE DRAAGKRACHT .....	215
2.3 VERPLICHTE ONDERAANNEMING .....	215
<i>MACHTELOOSHEID OF GEBREK AAN CONTRACTUELE PREVENTIEVE INGREPEN? .....</i>	<i>217</i>
<i>3. MOGELIJKHEDEN VAN UITSLUITING OF BEPERKING ONDERAANNEMING.....</i>	<i>218</i>
3.1 DE ONMOGELIJKHEID OM ONDERAANNEMING UIT TE SLUITEN .....	218
3.2 DE MOGELIJKHEID OM DE ONDERAANNEMING TE BEPERKEN, TE REGULARISEREN EN TE ORGANISEREN.....	220
3.5 ONDERZOEK NAAR DE VOORGESTELDE ONDERAANNEMERS.....	232
3.6 VOORSTEL BESTEKCLAUSULES.....	237
<i>4. BEPERKING ONDERAANNEMERS VIA SELECTIECRITERIA.....</i>	<i>239</i>
<i>5. MOGELIJKE VERVANGING VAN EEN UITGESLOTEN ONDERAANNEMER .....</i>	<i>245</i>
 <i>NAWOORD EN CONCLUSIES VOOR DE PRAKTIJK.....</i>	 <i>251</i>

## TWEEDE MASTERCLASS 2023

op vraag van een aantal deelnemers richten we dit jaar nog een **tweede studiedag** in maar dan specifiek VIJF JAAR OVERHEIDSOPDRACHTEN ROND DE CRITERIA VOOR SELECTIE EN GUNNING.

Hou reeds de data vrij : GENT 12 OKTOBER 2023

HASSELT 9 NOVEMBER 2023

Hierna programma, inhoud syllabus, inschrijvingsformulier

## **MASTERCLASS 2023 TWEEDE DEEL :**

### **“VIJF JAAR PRAKTIJKTOEPASSING VAN DE W.O.O. BIJ SELECTIE EN GUNNINGCRITERIA”**

**Donderdag 12 OKTOBER 2023**

**VANDERVALK Ghelamco GENT**

**Donderdag 9 NOVEMBER 2023**

**Holiday Inn HASSELT**

## **DAGINDELING CARU MASTERCLASS 2023 DEEL II**

8u30 – 9u **Start meeting** met een gezond onthaal: versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap & smoothie volgens seizoen....

### **VOORMIDDAG : DE SELECTIE VAN PERFORMANTE DEELNEMERS**

9u-10u30 **Sessie 1 Praktische benadering van de uitsluitingsgronden en de situaties van belangenvermenging. Het belang van goede kwalitatieve selectiecriteria in vervanging van de standaard niets bijbrengende clausules.**

10u30-10u45 **Koffiepauze** : Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap, smoothie volgens seizoen, fruitwater, vers fruit...

10u45 – 12u **Sessie 2 , Hoe om te gaan met het beroep op de draagkracht van een derde. Verduidelijking van het selectieonderzoek en de selectiebepanking. Afweging van het doorvoeren van selectiecriteria ten overstaan van bijkomende contractuele bepalingen**

12u15 – 13u30 **Buffet** met verschillende soorten pasta, brood, beleg, salades en dessert + frisdrank, water, koffie of thee

### **NAMIDDAG: DE GUNNINGCRITERIA DIE MOETEN LEIDEN TOT DE KEUZE VOOR DUURZAME EN AFDWINGBARE CORRECTE OPLOSSINGEN**

13u30 – 15u **Sessie 3 De keuze voor diverse gunningcriteria die leiden tot duurzame oplossingen, via een diversiteit van criteria**

15u- 15u15 **Koffiepauze** Versgemalen koffiebereidingen, tea corner met verschillende soorten thee, sinaasappelsap, smoothie volgens seizoen, fruitwater en gebakjes.

15u15 – 16u30 **Sessie 4 Hoe u de gunningcriteria kan evalueren en hierbij ook tactische keuzes in het bvooruitzicht kan stellen**

16u30 - 17u **Afsluitende netwerking**

# INHOUDSTAFEL SYLLABUS voor de beide dagdelen

0. INTRODUCTIE **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

## A. DE SELECTIECRITERIA

0.1 INHOUDELIJKE OVERZICHT ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

0.2 DE HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE IMPACT BIJ DE ONDERHANDELINGSPROCEDURES ZONDER VOORAFGAANDE BEKENDMAKING

0.2 AFBAKENING VAN EXTERNE TUSSENKOMSTEN BIJ DE UITWERKING HET BESTEK..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

1. HOOFDSTUK 1 DE UITSLUITINGSGRONDEN **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

1.1 BEGINSELEN ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

1.2 WIJZIGINGEN INGEVOLGE WET VAN 18 MEI 2022 TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 17 JUNI 2016 INZAKE OVERHEIDSOPDRACHTEN ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

1.3 VERPLICHTE DWINGENDE UITSLUITINGSGRONDEN .... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

1.4 FACULTATIEVE UITSLUITINGSGRONDEN ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

1.5 ADVIES VAN DE COMMISSIE VOOR DE OVERHEIDSOPDRACHTEN..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

1.6 RECHTSPRAAK..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

1.7 BIBLIOGRAFIE..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

2. HOOFDSTUK 2 BELANGENVERMENGING **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

2.1 BEGRIP ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

2.2 REGELGEVING ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

2.3 DRAAIDEURCONSTRUCTIE ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

2.4 WRAKINGSPLICHT EN MELDINGSPLICHT ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

3. HOOFDSTUK 3 DE KWALITATIEVE SELECTIECRITERIA **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

3.1 TOEGANGSRECHT VS AFGEWOGEN SELECTIE..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

3.2 CATEGORIEËN SELECTIECRITERIA ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

3.3 VOORBEELDEN VAN SELECTIE CLAUSULES ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

4. HOOFDSTUK 4 BEROEP OP DE DRAAGKRACHT VAN EEN DERDE **FOUT! BLADWIJZER NIET**

**GEDEFINIEERD.**

4.1 PRINCIPE ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

4.2 ONDERAANNEMING MET BEROEP OP DE DRAAGKRACHT ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

4.3 ONDERAANNEMING ZONDER BEROEP OP DE DRAAGKRACHT ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

4.5 VERDUIDELIJKING VIA RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VAN JUSTITIE **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

5. HOOFDSTUK 5 HET BEGRIP SELECTIE ONDERZOEK **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

5.1 ONDERZOEK IN DE EENSTAPS PROCEDURES..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

5.2 ONDERZOEK TWESTAPPEN PROCEDURE AANVRAAG TOT DEELNEMING. **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

5.3 RECHTSPRAAK..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

6. HOOFDSTUK 6 SELECTIE BEPERKING **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

6.1 AANPASSING VAN DE WETTELIJKE GRONDSLAG ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

6.2 AANDACHTSPUNT..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

7. HOOFDSTUK 7 SELECTIE VERSUS UITVOERINGSVOORWAARDEN **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 7.1 VERPLICHTE TOESTEMMING OM EEN ACTIVITEIT UIT TE KUNNEN OEFENEN IS EEN UITVOERINGSVOORWAARDE EN GEEN SELECTIEVOORWAARDE **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 7.2 VERDUIDELIJKING DOOR HET EUROPEES HOF VAN JUSTITIE ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

## B. DE GUNNINGCRITERIA

8. HOOFDSTUK 8 DE GUNNINGCRITERIA **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 8.1 INLEIDING ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 8.2 BASISUITGANGSPUNT..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 8.3 ALGEMENE WETGEVENDE BEGINSLEN ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
9. HOOFDSTUK 9 KEUZE GUNNINGCRITERIA **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 9.1 WETTELIJKE GRONDSLAG ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 9.2 PRAKTIJK OMZETTING VAN DE REGELGEVING..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 9.3 VERDUIDELIJKINGEN IN DE RECHTSPRAAK ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 9.4 GEBRUIK GUNNINGSCRITEIA ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
10. HOOFDSTUK 10 DUURZAAMHEIDSEISEN **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 10.1 DEFINITIE DUURZAME OVERHEIDSOPDRACHTEN ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 10.2 BASIS VAN DE HUIDIGE TENDENSEN IN DE REGELGEVING..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 10.3 HET FEDERAAL ACTIEPLAN DUURZAME OVERHEIDSOPDRACHTEN EN DE VLAAMSE VERTOLKING IN HET CHARTER..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 10.4 WETSVOORSTEL SOCIALE EN ECOLOGISCHE CRITERIA **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 10.5 FEDERALE OMZENDBRIEVEN ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 10.6 FEDERAAL PLAN DUURZAME ONTWIKKELING 2021 .... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 10.7 GEWESTELIJKE VERTOLKING ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
11. HOOFDSTUK 11 SELECTIECRITERIA VERSUS GUNNINGCRITERIA **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 11.1 ALGEMENE DUIDING VAN HET ONDERSCHIED ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 11.2 VERDUIDELIJKING VIA DE RECHTSPRAAK..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
12. HOOFDSTUK 12 CRITERIA VOOR GUNNING OPVOLGENDE OPDRACHTEN BIJ RAAMOVEREENKOMST **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
13. HOOFDSTUK 13 BEOORDELINGSMETHODES, WEGING EN EVALUATIE **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 13.1 VOORAFGAANDE STAPPEN..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 13.2 BEOORDELINGSMETHODES..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 13.3 VERPLICHTE MEDEDELING VAN DE GUNNINGCRITERIA, VERPLICHTE VOORAFGAANDE VASTLEGGING VAN DE GEBRUIKTE METHODE ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 13.4 ONZE CONCLUSIES : ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 13.5 STELLING VAN HET HOF VAN JUSTITIE OP DE VOORAFGAANDE BEKENDMAKING ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 13.6 VOORBEELDEN BEOORDELINGSMETHODIEKEN ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
- 13.7 RECHTSPRAAK : TOEPASSING VAN ALLE BASISPRINCIPES:..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

13.8 RECHTSPRAAK ROND BEHOORLIJKE TOETSING EN MOTIVERING ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

14. HOOFSTUK 14 CRITERIA ALS ONDERSTEUNING VAN UW TACTISCHE KEUZES .....249

## **INSCHRIJVINGSFORMULIER**

**CARU MASTERCLASS 2023 TWEEDE DEEL :**  
**“VIJF JAAR PRAKTIJKTOEPASSING VAN DE W.O.O. BIJ**  
**SELECTIE EN GUNNINGCRITERIA**

**DONDERDAG 12 OKTOBER 2023 VANDERVALK GENT**

**DONDERDAG 9 NOVEMBER 2023 HOLIDAY INN HASSELT**

**te mailen aan [rudiclaeys@telenet.be](mailto:rudiclaeys@telenet.be) met melding: inschrijving GENT of HASSELT**

GEGEVENS DEELNEMENDE ORGANISATIE

Maatschappelijke benaming :

Adres Maatschappelijke zetel

Ondernemingsnummer

CURSIST

Naam en voornaam:

Functie:

Postcode en gemeente:

E-mail

FACTURATIEADRES:

Maatschappelijke benaming:

t.a.v. :

Straat en nummer:

Postcode en gemeente:



Het bestuur verbindt er zich toe het inschrijvingsgeld **ALL-IN** ten belope van 250,00 € te betalen na ontvangst van de factuur.

In het tarief zijn zowel uw deelname aan de studiedag , de catering , als het Handboek “ VIJF JAAR PRAKTIJKTOEPASSING VAN DE WET OVERHEIDSOPDRACHTEN” deel 2 SELECTIE EN GUNNINGCRITERIA (ingebonden ca. 250 blz A4)

**Let op!**

Gratis annuleren kan tot 30 SEPTEMBER voo GENT en tot 30 OKTOBER 2023 HASSELT. Nadien wordt het volledige inschrijvingsgeld gefactureerd.

datum,

handtekening,

functie

**NIEUWS VAN UW OPLEIDINGSPARTNER CARU COMV**

**EIGEN WEB SITE.**                    <https://www.caru-commv.be>

We hebben onze interne dienstverlening uitgebreid via een eigen website.

Naast ons algemeen opleidingsaanbod vindt u een contactpagina waar we de laatste nieuwsbrieven op gepost hebben en waarv je ook snel van wijzigingen op de hoogte zal gebracht worden.

Een contactformulier maakt het daarbij ook eenvoudig om ons te contacteren.

**MAILADRES**

U kan ons nu ook bereiken via het mailadres [info@caru-commv.be](mailto:info@caru-commv.be)

**VERHUIS MAATSCHAPPELIJKE ZETEL**

Vanaf augustus verhuist ook onze maatschappelijke zetel naar

CARU-CommV Torhoutsesteenweg 2A/0502 8400 OOSTENDE

**WETGEVING : sector veiligheid en defensie**

## **7 APRIL 2023. - Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 januari 2012 plaatsing van overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied**

Het doel van het huidig besluit is dus het bovenvermelde koninklijk besluit van 23 januari 2012 te wijzigen teneinde in de bepalingen van haar Hoofdstuk 7, die de plaatsing behandelt van overheidsopdrachten op defensie-en veiligheidsgebied door onderhandelingsprocedure, een onderscheid in te voeren tussen de opdrachten van een bedrag gelijk aan of hoger dan 30.000 euro zonder belasting op de toegevoegde waarde, die blijven geplaatst worden volgens de huidige bepalingen van dit besluit, en deze van een bedrag kleiner dan 30.000 euro zonder belasting op de toegevoegde waarde, die zouden geplaatst worden op basis van een vereenvoudigde procedure gelijkaardig aan deze voorzien in de wetgeving inzake overheidsopdrachten in de klassieke sectoren.

### **RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VAN JUSTITIE**

#### **PREJUDICIELE VRAAG BETEKENT NIET AUTOMATISCH EEN SCHORSING VAN DE VOLLEDIGE PROCEDURE**

Arrest van het Hof in zaak C-176/22 | BK en ZhP (Gedeeltelijke schorsing van het hoofdgeding)

Een verzoek om een prejudiciële beslissing dat wordt ingediend bij het Hof belet de verwijzende rechter niet om de behandeling van het hoofdgeding gedeeltelijk voort te zetten

***De verwijzende rechter kan de proceshandelingen verrichten die hij noodzakelijk acht, zoals bewijsgaring, mits die hem niet verhinderen zich te voegen naar het uiteindelijke antwoord van het Hof***

Het Bulgaarse openbaar ministerie heeft twee politierechercheurs aangeklaagd wegens corruptie. Een van hen is opgekomen tegen het feit dat de gedragingen in kwestie door het openbaar ministerie als „corruptie” zijn gekwalificeerd. De Bulgaarse rechter bij wie de aanklacht is ingediend, twijfelde of hij bevoegd was om het betrokken strafbare feit te herkwalficeren zonder de beklagde daar vooraf van in kennis te stellen, en heeft over die kwestie een (eerste) verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend bij het Hof. Dat verzoek is het voorwerp van een andere zaak, die nog aanhangig is bij het Hof<sup>1</sup>.

De Bulgaarse rechter vraagt zich tevens af of hij de procedure volledig dient te schorsen in afwachting van het antwoord van het Hof, dan wel of hij de behandeling van de zaak mag voortzetten en met name bewijzen mag blijven verzamelen, mits hij geen enkele beslissing ten gronde neemt zolang hij dat antwoord niet heeft ontvangen. Over deze kwestie heeft hij een tweede verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend bij het Hof.

In zijn arrest van vandaag antwoordt het Hof daarop dat het Unierecht zich er niet tegen verzet dat een nationale rechter die bij het Hof een verzoek om een prejudiciële beslissing

heeft ingediend, de behandeling van het hoofdinging enkel schorst met betrekking tot aspecten waarop het antwoord van het Hof van invloed kan zijn.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. **Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof.** Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

## ARRESTEN RAAD VAN STATE

### **SUBSTANTIELE ONREGELMATIGHEID: WEGENS GEVRAAGDE INVESTERING AAN AANBESTEDER LEIDT TOT ONVERGELIJKBARE OFFERTES – MOGELIJKHEID VRAAG TOT REGULARISATIE IS GEEN VERPLICHTING BIJ EUROPESE**

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VOORZITTER VAN DE XIIe KAMER.  
ARREST nr. 256.324 van 21 april 2023

#### *Eerste Onderdeel*

De verzoekende partij voert aan dat, toen de verwerende partij op 25 januari 2023 nadere inlichtingen vroeg over de offertes van de verzoekende partij, zij niet heeft gesteld dat de door haar voorgestelde werkwijze in strijd zou zijn met de opdrachtdocumenten.

De vragen in het schrijven van 25 januari 2023 lijken evenwel erop te wijzen dat de verwerende partij deze kwestie aan het onderzoeken was. Zo werd er gepeild naar de omvang van de werkzaamheden ter plaatse, en naar de mate waarin de daarmee gepaard gaande kosten in de offertes “in overweging [waren] genomen”.

Zoals door de verwerende partij en de tussenkomende partij wordt opgemerkt, kan aan een aanbestedende overheid moeilijk verweten worden dat zij eerst bepaalde inlichtingen vraagt, om pas daarna, met een meer volledige kennis van zaken, een offerte inhoudelijk te beoordelen, te beginnen met een beoordeling van de regelmatigheid ervan. Te dezen lijkt de verwerende partij met haar schrijven van 25 januari 2023 overigens wel reeds een hernieuwde blijk te geven van de scepsis die zij ook al op het forum had geuit.

Nu de verwerende partij de offertes van de verzoekende partij **substantieel onregelmatig verklaart op grond dat zij aanleiding geven tot niet-voorzien kosten voor de aanbesteder**, en zij daardoor de **vergelijking met de offertes** van de tussenkomende partij **onmogelijk** maken, rijst de vraag of ook de offertes van de tussenkomende partij niet voorzien in extra kosten. Het is trouwens op die kwestie dat de verzoekende partij ter terechtzitting heeft gewezen, zij het vanuit een enigszins ander oogpunt.

De offertes van de tussenkomende partij zijn vertrouwelijk. De Raad van State heeft die echter wel kunnen inzien.

Uit de offertes van de tussenkomende partij blijkt dat ook zij in een vorm van bulkdistributie voorziet, in die zin dat de bereide maaltijden niet in individuele verpakkingen worden aangeleverd. Anders dan de verzoekende partij, voorziet de tussenkomende partij echter niet in enige bijkomende bereiding of “regeneratie” ter plaatse. Uit haar offertes blijkt bovendien dat de verwerende partij slechts in een zeer beperkte mate dient in te staan voor stromend water en elektriciteit.

In die omstandigheden lijkt de verwerende partij in redelijkheid te hebben kunnen oordelen dat, **door onder meer extra kosten voor haar** te genereren, waarin het bestek niet heeft voorzien, de voorstellen van de verzoekende partij haar **offertes onvergelijkbaar** maakt met die van de tussenkomende partij.

Aldus lijkt de verwerende partij wettig te hebben kunnen besluiten, met toepassing van artikel 76, § 1, van het koninklijk besluit plaatsing 2017, dat de offertes van de verzoekende partij substantieel onregelmatig zijn.

#### *Tweede onderdeel*

In het tweede onderdeel verwijt de verzoekende partij aan de bestreden beslissingen dat zij zijn genomen **zonder dat de verwerende partij haar de kans heeft gegeven haar offertes te regulariseren**, of minstens, zonder te motiveren waarom zij die kans niet heeft geboden.

**Artikel 76, § 4**, van het koninklijk besluit plaatsing 2017, dat van toepassing is op “opdrachten met een geraamde waarde **gelijk aan of hoger** dan de drempel voor de **Europese bekendmaking**”, voorziet niet in een mogelijkheid tot regularisering van een substantiële onregelmatigheid, “**behalve indien anders is bepaald in de opdrachtdocumenten**”.

Artikel 76, § 5, van het voornoemde besluit, dat van toepassing is op “opdrachten met een geraamde waarde **lager dan de drempel voor de Europese bekendmaking**”, voorziet onder bepaalde voorwaarden **wel in de principiële mogelijkheid** om een substantiële onregelmatigheid te regulariseren.

Zoals de verwerende partij en de tussenkomende partij terecht opmerken, zijn de geraamde waarden van de twee percelen van de opdracht hoger dan de drempel voor een Europese bekendmaking. De opdracht is trouwens effectief Europees bekendgemaakt. Hieruit volgt dat artikel 76, § 4, en niet artikel 76, § 5, te dezen van toepassing is.

Met toepassing van artikel 76, § 4, van het koninklijk besluit plaatsing 2017 bestaat de mogelijkheid tot regularisatie van een substantiële onregelmatigheid slechts indien in die mogelijkheid is voorzien in de opdrachtdocumenten. Te dezen beroept de verzoekende partij zich op punt 12.2.1, tweede alinea, van het bestek. Daarin wordt inderdaad bepaald dat, “op basis van artikel 76, § 5 van het [koninklijk besluit] van 18 april 2017”, de aanbestedende overheid beslist om hetzij de substantieel onregelmatige offerte nietig te verklaren, hetzij om deze onregelmatigheid te laten regulariseren”.

Deze bestekbepaling geeft aanleiding tot bepaalde interpretatie- en toepassingsvragen. Enerzijds is niet duidelijk of die bepaling werkelijk beoogt een regeling van toepassing te maken, die normaal op de betrokken opdracht niet van toepassing is. De tekst van het

bestek gaat immers volledig voorbij aan het gegeven dat artikel 76, § 5, van het koninklijk besluit plaatsing 2017 uit zichzelf niet van toepassing is. Indien het enkel de bedoeling van de stellers van het bestek geweest zou zijn om een toepasselijke regel in herinnering te brengen, zou vastgesteld moeten worden dat de bestekbepaling steunt op een verkeerd uitgangspunt, en om die reden niet-toepasbaar is.

Anderzijds bepaalt punt 12.2 van het bestek, zoals door de verwerende partij wordt aangevoerd, dat de offerte die niet beantwoordt aan één of meer van de vereisten bedoeld in punt 1 van document B, “als onregelmatig beschouwd [zal] worden en [...] uit de verdere toewijzingsprocedure [geweerd zal worden,] behalve wanneer het gaat [om] een niet substantieel vormgebrek”. In samenhang met die bepaling gelezen, zou punt 12.2.1, tweede alinea, van het bestek zo gelezen kunnen worden dat de mogelijkheid tot regulariseren niet geldt voor een onregelmatigheid die bestaat uit het niet beantwoorden aan één of meer van de vereisten bedoeld in punt 1 van document B, waaronder het vereiste in verband met het bereiden en het verpakken in de vestiging van de dienstverlener. Hierbij moet de Raad van State dan wel weer opmerken dat de offertes van de verzoekende partij te dezen substantieel onregelmatig verklaard worden omdat ze, ten gevolge van de aangeboden werkwijze, onvergelijkbaar zijn met de offertes van de tussenkomenende partij (zie overweging 11, hiervoor).

De Raad van State acht het echter niet nodig om op de bedoelde interpretatie- en toepassingsvragen in te gaan.

Zoals de verwerende partij en de tussenkomenende partij subsidiair aanvoeren, in de veronderstelling dat artikel 76, § 5, van het koninklijk besluit plaatsing 2017 van toepassing zou zijn, kan een regularisatie immers niet ertoe leiden dat de betrokken inschrijver de mogelijkheid zou krijgen om de facto een volledig nieuwe offerte in te dienen. Het komt de Raad van State voor dat de kenmerken van de offertes van de verzoekende partij die de aanleiding vormen voor de verwerende partij om de offertes substantieel onregelmatig te verklaren, behoren tot de essentie zelf van de voorgestelde oplossing. De verzoekende partij zelf geeft niet aan hoe zij haar offertes in voorkomend geval zou kunnen regulariseren, en de Raad van State ziet voorshands ook niet in hoe dat zou kunnen gebeuren zonder de facto een nieuw voorstel in te dienen.

Zelfs indien de verwerende partij volgens het bestek de mogelijkheid zou hebben om aan de verzoekende partij de kans te bieden om haar offertes te regulariseren, lijkt haar te dezen niet verweten te kunnen worden van die mogelijkheid geen gebruik gemaakt te hebben.

Nu de verwerende partij niet hoefde te kiezen tussen het al dan niet verlenen van de mogelijkheid aan de verzoekende partij om haar offertes te regulariseren, lijkt aan de bestreden beslissingen ook niet verweten te kunnen worden dat zij niet motiveren waarom die mogelijkheid niet gegeven werd.

## **OOK PRIJSONDERZOEK MOET GEBEUREN MET DE NODIGE PRIJSANALYSE**

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VOORZITTER VAN DE XIIe KAMER  
ARREST nr. 256.338 van 24 april 2023

***De Raad van State herhaalt de wetfevende principes rond het prijsnazicht (art.84WOO en art.25 KB Plaatsing) en maakt ook melding van het verschil met het onderzoek naar de abnormale prijs en de hiervoor bijzondere proceure (art.36 KB Plaatsing)***

**Artikel 84** van de wet overheidsopdrachten 2016 luidt:

“De aanbestedende overheid voert een prijzen- of kostenonderzoek uit op de ingediende offertes, overeenkomstig de door de Koning te bepalen nadere regels. De Koning kan in uitzonderingen voorzien op het prijzen- of kostenonderzoek voor de door Hem te bepalen opdrachten.

Op haar verzoek verstrekken de inschrijvers tijdens de plaatsingsprocedure alle nodige inlichtingen om dit onderzoek mogelijk te maken.”

**Artikel 35** van het koninklijk besluit plaatsing 2017 luidt:

“De aanbestedende overheid onderwerpt de ingediende offertes aan een prijs- of kostenonderzoek. Daartoe kan de aanbestedende overheid, overeenkomstig artikel 84, tweede lid, van de wet, de inschrijvers verzoeken alle nodige inlichtingen te verstrekken.” luidt:

**Artikel 36**, §§ 1 en 2, van het voormelde koninklijk besluit

“§ 1. Indien uit het prijs- of kostenonderzoek overeenkomstig artikel 35 blijkt dat er prijzen of kosten worden aangeboden die abnormaal laag of hoog lijken, voert de aanbestedende overheid een bevraging van deze laatste uit. [...]

§ 2. Bij de prijzen- of kostenbevraging verzoekt de aanbestedende overheid de inschrijver om de nodige schriftelijke verantwoording over de samenstelling van de abnormaal geachte prijs of kost te verstrekken binnen een termijn van twaalf dagen, tenzij de uitnodiging een langere termijn bepaalt. [...]

De verantwoording houdt met name verband met:

1° de doelmatigheid van het bouwproces, van het productieproces van de producten of van

de dienstverlening;

2° de gekozen technische oplossingen of de uitzonderlijk gunstige omstandigheden waarvan de inschrijver kan profiteren bij de uitvoering van de werken, de levering van de producten of het verlenen van de diensten;

3° de originaliteit van de door de inschrijver aangeboden werken, producten of diensten;  
[...].”

Te dezen vraagt de verwerende partij in een e-mailbericht van 19 januari 2023 aan de tussenkomende partij, “[i]n het kader van het door [haar] uit te voeren **prijzenonderzoek conform artikel 35 van het KB Plaatsing [...] een bijkomende toelichting – verduidelijking** van de offerteprijzen deel architectuur, stabiliteit, technieken en vaste inrichting en het deel EPB-verslaggeving”.

In zoverre de verzoekende partij in het eerste onderdeel betoogt dat de verwerende partij ten onrechte geen klaarblijkelijk abnormaal lage of hoge prijzen heeft geïdentificeerd, terwijl zij “gealarmeerd” had moeten zijn door het lage ereloonpercentage voor het deel “architectuur, stabiliteit, technieken, vaste inrichting en omgevingsaanleg” en de lage forfaitaire eenheidsprijs voor het deel “EPB”, lijkt de verwerende partij, in het kader van het algemeen prijsonderzoek, de prijsverschillen wel degelijk te hebben opgemerkt en dienvolgens om een “toelichting – verduidelijking” betreffende de twee voornoemde prijzen te hebben gevraagd.

Ook het **algemeen prijsonderzoek vereist een nauwgezette controle** van alle bedragen van elke offerte en een onderlinge prijsvergelijking van alle eenheids- en totaalprijzen van alle offertes. De aanbestedende overheid beschikt in het kader van een dergelijk prijsonderzoek, als bedoeld in **artikel 35 van het koninklijk besluit plaatsing 2017, over een aanzienlijke beoordelingsruimte** om alsdan al dan niet over te gaan tot een bijzonder onderzoek naar abnormale prijzen, als bedoeld in artikel 36 van het voornoemde besluit.

Deze beoordelingsruimte lijkt des te meer aanwezig in geval het om intellectuele diensten gaat, zoals te dezen, die voor een inschrijver een ruimere marge bij de prijszetting lijken te bieden, dan, bijvoorbeeld, een aanneming voor werken.

De Raad van State mag, gesteld voor de toetsing van de beoordeling van de motieven van een aanbestedende overheid om prijzen al dan niet als abnormaal te beschouwen en om al dan niet een prijsverantwoording te vragen, zijn eigen beoordeling niet in de plaats stellen van die van het bestuur.

**Het komt aan de Raad van State enkel toe om desgevraagd na te gaan of de betrokken motieven van dat onderzoek naar behoren zijn bewezen en of de beoordeling van het bestuur met de vereiste zorgvuldigheid en binnen de perken van de redelijkheid is geschied.**

De motieven op grond waarvan de aanbestedende overheid alsdan van oordeel is dat de aangeboden prijzen niet abnormaal zijn, kunnen ook uit de stukken van het dossier blijken zodat deze motieven aan de toetsing door de Raad van State kunnen worden onderworpen.

De tussenkomende partij heeft op 25 januari 2023 een zeer uitvoerig antwoord verstrekt. De Raad van State heeft dit stuk, dat vertrouwelijk is, kunnen inzien. Zoals de verwerende partij in haar nota stelt, heeft deze zeer omstandige verduidelijking zelfs “eerder de vorm aangenomen” van de informatie die wordt verstrekt in het kader van een

prijsverantwoording overeenkomstig artikel 36, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit plaatsing 2017.

Anders dan de verzoekende partij stelt, blijkt uit het gunningsverslag wel degelijk welke toelichting de verwerende partij heeft opgevraagd en welke antwoorden de tussenkomen- de partij, weliswaar bondig samengevat, heeft verschaft.

1Wat de prijs voor het deel “architectuur, stabiliteit, technieken en vaste inrichting” betreft, wordt in het gunningsverslag gesteld dat de tussenkomen- de partij omstandig het ingediende ereloonpercentage hiervoor verantwoordt, onder meer door rekening te houden met de vastgestelde “spread” tussen de zeer sterke stijging van de bouwprijzen de afgelopen twee jaar (30 %) tegenover de beperkter gestegen loonkost gedurende dezelfde periode (12 %), of een “spread” van 18 %. Blijkens haar toelichting voert de tussenkomen- de partij inderdaad, vanuit een “[k]walitatieve benadering”, het argument van deze zogenoemde “spread” van 18 % aan.

De verzoekende partij lijkt op het eerste gezicht het bestaan van deze “spread” of de opgegeven percentages op zich niet te betwisten. Voorts lijkt het feit dat de “spread” ook voor de andere inschrijvers geldt, op het eerste gezicht niet weg te nemen dat enkel de tussenkomen- de partij daarmee daadwerkelijk rekening lijkt te hebben gehouden.

In het gunningsverslag wordt daarnaast, eveneens wat de prijs voor het deel “architectuur, stabiliteit, technieken en vaste inrichting” betreft, verwezen naar “de doelmatigheid van de projectaanpak, de efficiëntie van de interne organisatie en een doorgedreven digitale organisatie [die] in belangrijke mate bijdraagt tot een efficiënter tijdsgebruik wat een zeer concurrentieel ereloon mogelijk maakt”.

In haar toelichting zet de tussenkomen- de partij inderdaad concreet uiteen, eveneens vanuit een “[k]walitatieve benadering”, op welke manier deze digitale projectwerking geschiedt. Zij legt uit dat zij in deze digitale integratie veel verder lijkt te staan dan andere architectenbureaus. Voorts geeft zij aan waarom het team (zowel de architecten in dienst als de externe partners met wie samengewerkt wordt) aan lagere kosten kan werken. De loutere stelling van de verzoekende partij dat “[a]nno 2023 mag verwacht worden dat elke inschrijver digitaal en efficiënt werkt” lijkt geen afbreuk te doen aan die uiteenzetting. In zoverre de verzoekende partij ter terechtzitting erop wijst dat zijzelf blijkens het gunningsverslag voor het derde gunningscriterium ‘Kwaliteit van het projectteam’ 10 op 10 punten heeft gekregen, net als de tussenkomen- de partij, lijkt dit op het eerste gezicht niet weg te nemen dat de efficiëntie van de organisatie van het team van de tussenkomen- de partij tot een meer concurrentieel ereloon kan leiden.

De tussenkomen- de partij zet in de voornoemde toelichting ook uiteen hoe zij vanuit een “[k]wantitatieve benadering” tot het door haar aangeboden ereloonpercentage is gekomen. Zij heeft een vergelijking gemaakt met zes andere, gerealiseerde referentieprojecten die gelijkaardig zijn in hun tijdsbesteding, gelet op een gelijkaardige omvang, waaraan ook strenge akoestische eisen werden gesteld en waarvoor hetzelfde pakket aan dienstverlening werd gevraagd. Uit die vergelijking heeft zij het aantal uren per fase afgeleid die nodig zijn voor de dienstverlening van de delen architectuur en interieur, landschapsontwerp, theatertechnieken, en coördinatie en administratie, waarvoor zij zelf instaat. De aldus verkregen tijdsbesteding heeft zij alsdan vermenigvuldigd met haar (gemiddeld) uurtarief, met als resultaat een absoluut ereloon. Voor de delen “stabiliteit” en “technische uitrustingen” heeft zij als bijlagen bij haar toelichting de berekeningen van haar onderaannemers gevoegd.



De coördinatie van deze delen met de reeds genoemde delen valt onder “studiecoördinatie en administratie” en wordt dus ook door haar zelf gedaan. Door beide erelonen op te tellen komt zij aan een totaal ereloonbedrag van 853.200 euro voor het deel architectuur, stabiliteit, technieken, vaste inrichting en omgevingsaanleg, wat een percentage geeft van 7,90 % op het vooropgesteld budget van 10.800.000 euro.

Uit deze toelichting blijkt dat de tussenkomenende partij, in tegenstelling tot wat de verzoekende partij aanvoert, bij het berekenen van haar ereloonpercentage op het eerste gezicht wel degelijk rekening heeft gehouden met het feit dat de opdracht meerdere disciplines en de coördinatie ervan omvat.

20. Voorts betwist de tussenkomenende partij in deze toelichting dat zij geen rekening zou hebben gehouden met eventuele vertragingen op de werf of met de eventuele splitsing van de aanneming in percelen. Zij bevestigt dat zij een specialist theatertechnieken in haar team heeft, en dat zij wel degelijk voorziet in de opmaak van het ruimtelijk en technisch programma van eisen, programma dat de opdrachtgever overigens al heel uitvoerig heeft opgemaakt tijdens de wedstrijdprocedure. Zij stelt dat de opmeting van de bestaande gebouwen summier blijft, gelet op de volledige nieuwbouw (en dat die opmeting reeds is gebeurd tijdens het plaatsbezoek). Voorts stelt zij dat luidens het bestek geen subsidiedossier dient te worden opgemaakt, dat de opmaak van het administratief lastenboek voor haar wel standaard is, en dat de schorings- en afbraakwerken, zoals bevestigd door haar ingenieur stabiliteit, vrij eenvoudig zijn aangezien het gaat om een eenvoudige staalstructuur en een beperkt betonskelet. Zij bevestigt ten slotte ook dat de studie omgevingsaanleg wel degelijk in het ereloon vervat zit, en dat zij in haar ontwerp reeds met niveauverschillen op het terrein rekening heeft gehouden.

21. Wat de prijs voor het deel “EPB-verslaggeving/EPC” betreft, blijkt uit punt 3.2.1 ‘Honorarium’ van het bestek dat dit een door de inschrijver op te geven forfaitair bedrag betreft “[v]oor de prestaties in het kader van de EPB-regelgeving/ EPC / ventilatie-regelgeving”, en uit punt 4.1 ‘Omschrijving van de opdracht’ dat de aanbestedende overheid “[i]n het kader van de EPB-regelgeving” de ontwerper belast met het aanstellen voor eigen rekening van de verslaggever. In het gunningsverslag wordt gesteld dat “de studie EPB” wordt gespreid onder en voorbereid door de diverse partners binnen het ontwerpteam die de vereiste stukken bezorgen aan de EPB-verslaggever, en dat in de toelichting van de tussenkomenende partij “de onderlinge taakverdeling en de voorziene tijdsbesteding [worden verduidelijkt] waaruit blijkt dat de opdracht EPB voldoet aan de [overeenkomstig] het bestek te leveren prestaties”.

Blijkens de toelichting van de tussenkomenende partij, die de Raad van State heeft kunnen inzien, wordt vanuit een “[k]walitatieve benadering” inderdaad gesteld dat het deel “EPB-verslaggeving” al grotendeels wordt voorbereid in de delen architectuur en technieken, alwaar de keuzes inzake duurzaamheid reeds worden gemaakt, en dat de EPB-verslaggeving daarvan slechts een deel is. Vanuit een “[k]wantitatieve benadering” worden bovendien per onderdeel van de EPB-verslaggeving de daarvoor “te presteren uren” opgegeven, berekend op grond van andere, gelijkaardige projecten.

De verwerende partij lijkt op grond van deze toelichting op het eerste gezicht terecht te hebben kunnen oordelen dat er geen sprake is van een abnormaal lage eenheidsprijs voor dit deel “EPB-verslaggeving/EPC”.

**Gelet op wat voorafgaat, lijken de overwegingen inzake het gevoerde prijsonderzoek zoals opgenomen in het gunningsverslag op het eerste gezicht een afdoende motivering te vormen.**

De verwerende partij lijkt op het eerste gezicht aannemelijk te maken dat zij wel degelijk een algemeen prijs- en kostenonderzoek heeft uitgevoerd, en dat uit dit onderzoek is gebleken dat de tussenkomende partij voor de delen “architectuur, stabiliteit, technieken en vaste inrichting” en “EPB-verslaggeving/EPC” geen abnormaal lijkende prijzen heeft aangeboden, zodat geen prijsverantwoording diende te worden gevraagd. In het bijzonder toont de verzoekende partij op het eerste gezicht niet aan dat geen rekening zou zijn gehouden met het feit dat het een complexe en omvangrijke opdracht zou betreffen waarin, enerzijds, veel disciplines opgenomen zijn, en waarbij, anderzijds, rekening moet worden gehouden met de hoogteverschillen op het domein waar het project gerealiseerd moet worden.

**De verzoekende partij maakt bijgevolg op het eerste gezicht niet aannemelijk dat de verwerende partij, door de prijzen van de tussenkomende partij niet aan te merken als abnormaal laag, de in het middel aangehaalde beginselen en bepalingen zou hebben geschonden.**

**OPDRACHT VOOR WERKEN : ERKENNING VAN AANNEMER BLIJFT EEN VERPLICHTE TOEGANGSVEREISTE EN HET BEWIJS MOET DOOR HEM ZELF GELEVERD WORDEN**

**RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VOORZITTER VAN DE XIIe KAMER  
ARREST nr. 256.483 van 10 mei 2023**

***Betreffende de erkenningsvereiste***

1Overeenkomstig artikel 3, eerste lid, van de wet erkenning kunnen de overheidsopdrachten voor werken zoals bepaald in artikel 2, 18°, van de wet overheidsopdrachten 2016, waarvan de geraamde waarde een bij koninklijk besluit vastgesteld bedrag overschrijdt, slechts uitgevoerd worden door ondernemers die op het moment van de sluiting van de opdracht (1°) hetzij te dien einde erkend zijn, (2°) hetzij het bewijs geleverd hebben dat zij de voorwaarden (voor de erkenning) opgelegd door of krachtens deze wet vervullen.

**Luidens artikel 70, § 1, eerste lid, van het koninklijk besluit plaatsing 2017 vermelden de aankondiging of de opdrachtdocumenten van een opdracht voor werken, welke erkenning vereist is in overeenstemming met de wet erkenning en haar uitvoeringsbesluiten.** Te dezen wordt zowel in de aankondiging als in het bestek in punt 3.2 ‘Voorwaarden voor selectie’ uitdrukkelijk bepaald dat het bewijs van de vereiste erkenning D20 of F2 – klasse 2 moet worden gevoegd bij de offerte.

.....

Artikel 3 van de wet erkenning betreft de fase van de uitvoering van de overheidsopdracht voor werken.

Te dezen, in de fase van het nemen van de gunningsbeslissing, is artikel 70, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit plaatsing 2017 van toepassing, dat luidt:

“De aanvraag tot deelneming of de offerte vermeldt:

1° ofwel dat de kandidaat of inschrijver over de vereiste erkenning beschikt;

2° [...]

3° ofwel dat de kandidaat of inschrijver de toepassing inroept van artikel 3, eerste lid, 2°, van de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken. De aanbestedende overheid stelt de Commissie voor erkenning der aannemers ingesteld door de voormelde wet hiervan onmiddellijk op de hoogte.”

Die bepaling strekt ertoe de aanbestedende overheid in staat te stellen om op het moment van de gunningsbeslissing te beoordelen of een inschrijver over de vereiste erkenning beschikt en aldus geschikt is om de betrokken overheidsopdracht uit te voeren. Daartoe dient de offerte te vermelden, ofwel dat de inschrijver over de vereiste erkenning beschikt, ofwel dat de inschrijver de toepassing inroept van artikel 3, eerste lid, 2°, van de wet erkenning, namelijk door het bewijs te leveren dat hij de voorwaarden opgelegd door deze wet vervult.

**Het is in de eerste plaats een taak van de inschrijver om zijn kandidatuur met de nodige zorgvuldigheid op te stellen en de gevraagde documenten die zijn geschiktheid bewijzen, bij zijn offerte te voegen.** De verzoekende partij erkent in haar verzoekschrift geen aandacht te hebben besteed aan de door het bestek vereiste erkenning. Zij heeft integendeel bij haar offerte een bewijs van erkenning F2 – klasse 1 gevoegd, terwijl het bedrag van haar offerte duidelijk het bedrag bepaald voor de erkenning klasse 1 overschrijdt. Zij heeft evenmin de toepassing van artikel 3, eerste lid, 2°, van de wet erkenning ingeroepen. Zij heeft aldus geen gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de voornoemde bepaling haar nochtans biedt.

**Het blijkt zelfs niet dat de verzoekende partij, na het indienen van haar offerte, de verwerende partij in kennis heeft gesteld van het feit dat zij een aanvraag tot erkenning in een hogere klasse had ingediend.** Integendeel, de verwerende partij wijst er in haar nota op het eerste gezicht terecht op dat de verzoekende partij zich pas voor het eerst in haar verzoekschrift beroept op de toepassing van artikel 3, eerste lid, 2°, van de wet erkenning. Voorts is de aanbestedende overheid op grond van artikel 66, §3, eerste lid, van de wet overheidsopdrachten 2016 niet verplicht om aan de inschrijver te vragen de inlichtingen en documenten met betrekking tot de selectie aan te vullen of toe te lichten. Dit lijkt des te minder te gelden wanneer de verzoekende partij zelf onzorgvuldigheid aan de dag legt, zoals te dezen het geval blijkt te zijn. In de concrete omstandigheden van de zaak lijkt het de verwerende partij bijgevolg op het eerste gezicht niet ten kwade te kunnen worden geduid, ook niet in het licht van het zorgvuldigheids- en het proportionaliteitsbeginsel, dat zij de verzoekende partij niet heeft bevraagd over het ontbrekende bewijs van erkenning in klasse 2.

## **INDEXCIJFER VAN DE CONSUMPTIEPRIJZEN VAN DE MAAND MEI 2023**

Indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand mei 2023

De Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie deelt mee dat het indexcijfer van de consumptieprijzen voor de maand mei 2023, 127.30 punten bedraagt, tegenover 126,82 punten in april 2023, hetgeen een stijging van 0.48 punt of 0.38 % betekent.

De gezondheidsindex, zoals bedoeld in de wet van 23 april 2015 (Belgisch Staatsblad van 27 april 2015), bedraagt 127.35 punten voor de maand mei 2023.

De afgevlakte gezondheidsindex zoals bedoeld in de wet van 23 april 2015 (Belgisch Staatsblad van 27 april 2015), bedraagt 124.63 punten voor de maand mei 2023.

## **NALATIGHEIDSINTRESTEN**

**Opdrachten gesloten vanaf 16 maart 2013** - Artikel 69 van het KB UITVOERING

16 maart tot juni 2013 : 9 %

Juli tot december 2013 : 8,50 %

Januari tot Juni 2014 : 8,50 %

Juli tot december 2014 : 8,50 %

Januari tot Juni 2015 : 8,50 %

Juli tot december 2015 : 8,50 %

Januari tot Juni 2016 : 8,50 %

Juli tot december 2016 : 8 %

Januari tot Juni 2017 : 8 %

Juli tot december 2017 : 8 %

Januari tot Juni 2018 : 8 %

Juli tot december 2018 : 8 %

Januari tot Juni 2019 : 8 %

Juli tot december 2019 : 8 %

Januari tot Juni 2020 : 8 %

Juli tot december 2020 : 8 %

Januari tot Juni 2021 : 8 %

Juli tot december 2021 : 8 %

Januari tot juni 2022 : 8 %

Juli tot december 2022 : 8 %

**Januari tot Juni 2023 : 10,50 %**

## **EISEN DUURZAMEVOERTUIGEN : OMZENDBRIEF 307 septies**

De bepalingen van deze omzendbrief zijn van toepassing op de diensten van de federale Staat zoals bepaald in artikel 2, 1° tot 4°, van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat

Voor andere diensten zijn de bepalingen in deze omzendbrief **een sterke aanbeveling**. (dus nog geen verplichting)

## **ONS AANBOD VOOR INTERNE OPLEIDINGEN OP UW MAAT**

### **ALL-IN TARIEVEN GEDURENDE HET ACADEMIEJAAR 2022. 2023**

Hierbij een greep uit de opleidingen welke we op uw maat in uw instelling kunnen verzorgen, en dit zowel nederlandstalig als franstalig.

Voor al deze seminars voorzien we een syllabus en power point presentatie welke ofwel digitaal (gratis) ter beschikking worden geseld van de deelnemers.

De opgegeven prijzen blijven onveranderd van toepassing tijdens het volledige academiejaar 2022-2023.

Aanvragen voor deze sessies kunnen **bij eenvoudige mail** gericht worden aan [rudiclaeys@telenet.be](mailto:rudiclaeys@telenet.be) met vermelding van de gewenste sessie en de vooropgestelde uitvoeringsperiode

De exacte uitvoeringsdata worden dan in gemeen overleg afgesproken.

U dient enkel uren passend lokaal te voorzien, wij zorgen voor laptop en beamer ter ondersteuning van de sessies

### **FLASH BASIS OPLEIDING:DE VOLLEDIGE REGELGEVING OVERHEIDSOPDRACHTEN IN HAAR ESSENTIE**

Gedurende deze opleidingsdag ontvangen uw medewerkers een overzicht van de wetgeving, de grote principes en de verschillende mogelijke procedures en de plaatsingsmodaliteiten.

Voor de nieuw betrokken medewerkers geeft dit een helicopterview op deze materie

Duurtijd : 2 X3 uur

Kostprijs : **ongeacht het aantal deelnemers** 600 € inclusief BTW , exclusief verplaatsingskost

### **SELECTIECRITERIA ZIJN GEEN FORMALITEIT**

De selectie van een opdrachtnemer is minstens zo belangrijk als de criteria gebruikt voor de gunning. Wat ben je met een goed product (gunningcriteria) als het aangeleverd wordt door een opdrachtnemer die geen ervaring heeft met de implementatie.

In deze dagsessie worden een aantal tools ter beschikking gesteld op basis van de richtlijnen rond de selectie om u bij te staan bij de keuze van performante uitvoerders

Duurtijd : 2 X3 uur

Kostprijs : **ongeacht het aantal deelnemers** 600 € inclusief BTW , exclusief verplaatsingskost

## **GUNNINGCRITERIA: CONCRETE FORMULERING, HUN WEGING EN EVALUATIE,DE AFDWINGBAARHEID VAN UW EISEN**

Vrij dikwijls worden de gunningcriteria te algemeen voorgesteld en niet in verhouding tot de eisen welke bij een opdracht relevant zijn. Vaak vergeet men hierbij de gestelde eisen niet alleen bij het indienen van de offerte afdwingbaar te maken maar ook gedurende de uitvoering. En uiteindelijk moet ook de vraag gesteld worden of we de gegeven aanduidingen van de deelnemers wel kunnen controleren, ze ook mogen controleren en hoe we eventueel onvoldoende kwaliteit kunnen weren.

Duurtijd : 2 X3 uur

Kostprijs : **ongeacht het aantal deelnemers 600 € inclusief BTW , exclusief verplaatsingskost**

## **EEN GOED VOORBEREID EN PERFORMANT UITGEWERKT BESTEK VERMIJDT UITVOERINGSPROBLEMEN**

Gedurende deze **tweedaagse** opleiding worden de conclusies uit een goede voorbereiding van een overheidsopdracht omgezet in praktische en performante bestekbepalingen. Elk onderdeel van het bestek wordt uitgewerkt met voorbeeldteksten van nuttige clausules en met een aantal tips om preventief uitvoeringsproblemen te voorkomen.

Duurtijd 4 x 3 uur

Kostprijs : **ongeacht het aantal deelnemers 1.200 € inclusief BTW , exclusief verplaatsingskost**

## **DE LANGERE TERMIJNVISIE VIA RAAMOVEREENKOMSTEN**

Hierbij wordt het begrip raamovereenkomst met haar specifieke kenmerken ontleed en wordt er op elke eigenschap verder ingegaan met aangepaste ontwerpclausules.

De oplossingen voor de raming van de waarde, de aangepaste procedures en de verantwoorde duurtijd overschrijdingen worden aan de vigerende rechtspraak afgetoetst met juridisch technische oplossingen op maat.

Duurtijd : 2 X3 uur

Kostprijs : **ongeacht het aantal deelnemers 600 € inclusief BTW , exclusief verplaatsingskost**

## **DE DELEGATIE MOGELIJKHEDEN OM TOT EEN EENVOUDIGER AANKOOPPROCES TE KOMEN**

Via een gemotiveerde interne delegatie van bevoegdheden kan het aankoopproces via overheidsopdrachten sneller en administratief minder belastend georganiseerd worden.

Wat zijn de mogelijkheden ? Hoe worden ze in besluiten omgezet ? Wat is een aankoopdienst ? en hoe wordt hij best gestructureerd zijn maar enkele op maat uit te werken vragen om efficiëntiewinst te genereren

Duurtijd : 2 X3 uur

Kostprijs : **ongeacht het aantal deelnemers 600 € inclusief BTW , exclusief verplaatsingskost**

## **HANDBOEK VORIGE STUDIEDAG “ADMINISTRATIEF EENVOUDIGER STRUCTUREN VOOR HET AANKOOPPROCES VIA INTERNE DELEGATIE ”**

Voor de geïnteresseerden zijn nog een paar exemplaren beschikbaar van het handboek van de vorige studiedag



Kostprijs : 30,00€. Inclusief verzending

Bestelling via mail aan [rudiclaeys@telenet.be](mailto:rudiclaeys@telenet.be) met opgave van leverings en facturatieadres

Inhoud van dit handboek

## **SESSIE 1 AANSPRAKELIJKHEID BESTUURDERS EN MANDATARISSEN**

<b>BESTUURDERSAANSPRAKELIJKHEID .....</b>	<b>5</b>
<b>AANSPRAKELIJKHEID MANDATARISSEN .....</b>	<b>28</b>
<b>BEVOEGDHEDEN BIJ OVERHEIDSOPDRACHTEN .....</b>	<b>53</b>
<b>SPECIFIEKE TOEPASSING: DE LEIDEND AMBTENAAR EN ZIJN AANSPRAKELIJKHEID ....</b>	<b>77</b>

## **SESSIE 2 VERPLICHTE RAMING EN BEKENDMAKING**

<b>1. BIJ DE RAMING TE HANTEREN PRINCIPES.....</b>	<b>92</b>
<b>2. VERPLICHTE RAMING VAN DE WAARDE .....</b>	<b>95</b>
<b>3. WAT BIJ OVERSCHRIJDING VAN DIT GERAAMD MAXIMUM na het ARREST HvJ EU 17 juni 2021 C-23/20 .....</b>	<b>104</b>
<b>7. ADVIES VAN DE COMMISSIE OVERHEIDSOPDRACHTEN NA DIT ARREST.....</b>	<b>106</b>
<b>8. RELEVANTE RECHTSpraak .....</b>	<b>108</b>
<b>9. SPONSORING BIJ OVERHEIDSOPDRACHT.....</b>	<b>112</b>

## **SESSIE 3 VERPLICHT PRIJSNAZICHT EN ABNORMALE PRIJZEN**

<b>INLEIDING .....</b>	<b>124</b>
<b>1. ALGEMEEN PRIJSONDERZOEK EN BIJZONDER ONDERZOEK NAAR ABNORMALE PRIJZEN 130</b>	
<b>2. PRIJS-ONDERZOEK .....</b>	<b>132</b>
<b>3. BEGRIP ABNORMALE PRIJS EN ONAANVAARBARE PRIJS .....</b>	<b>134</b>
<b>4. PRIJSONDERZOEK.....</b>	<b>135</b>
<b>5. PRIJSHERZIENING .....</b>	<b>180</b>
<b>6. DE PROCEDURE VOOR HERZIENING TIJDENS DE UITVOERING .....</b>	<b>187</b>
<b>7. KWANTITATIEVE BENADERING: forfaitaire of vermoedelijke hoeveelheden .....</b>	<b>191</b>
<b>8 AANGEPASTE AANBEVELINGEN VAN DE KANSELARIJ BETREFFENDE</b>	

## **VIERDE SESSIE MAATREGELEN BIJ ONDERAANNEMING**

<b>1. INLEIDING DEFINITIES EN ALGEMENE PRINCIPES.....</b>	<b>205</b>
<b>2. VORMEN VAN ONDERAANNEMING .....</b>	<b>210</b>
<b>MACHTELOOSHEID OF GEBREK AAN CONTRACTUELE PREVENTIEVE INGREPEN? .....</b>	<b>217</b>
<b>3. MOGELIJKHEDEN VAN UITSLUITING OF BEPERKING ONDERAANNEMING.....</b>	<b>218</b>
<b>4. BEPERKING ONDERAANNEMERS VIA SELECTIECRITERIA.....</b>	<b>239</b>
<b>5. MOGELIJKE VERVANGING VAN EEN UITGESLOTEN ONDERAANNEMER .....</b>	<b>245</b>
<b>NAWOORD EN CONCLUSIES VOOR DE PRAKTIJK.....</b>	<b>251</b>